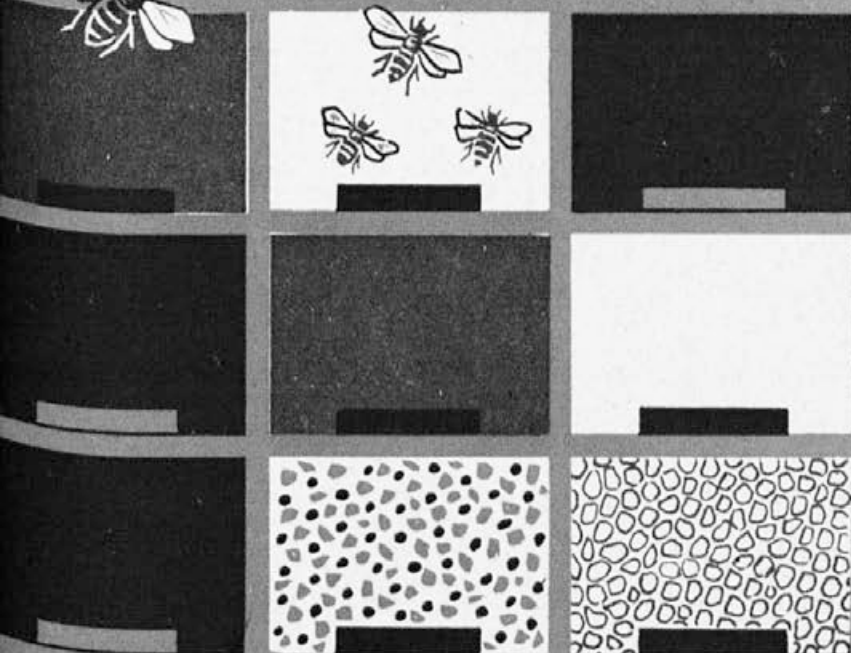


1963

Leto LXV - št. 4



SLOVENSKI
čebelar



VSEBINA

E. S. in J. R.: Krmilne pogače	81
Edi Senegačnik: Nujna čebelarska opravila v letošnjem aprilu	83
Leopold Zor: Še nekaj o medu (Nadaljevanje in konec)	87
P. M.: Stoletnica švicarskega čebelarskega lista	90

OSMRTNICE

Alojzij Princ, Franc Rižner, Jože Žitnik . . .	92
--	----

NAŠA ORGANIZACIJA

Janševe nagrade	93
Občni zbor društva Litija	95
Lepo je bilo na občnem zboru čebelarske družine v Kozjem	95
Iz Šoštanja	96

PANJSKA KONČNICA KOT UVODNA VINJETA

Svetnik Jurij z dvema pribočnikoma

NA OVITKU

Poročilo opazovalnic za mesec februar. Bliža se čas škropljenja. Oglasi.

List izhaja vsakega 1. v mescu. Člani, ki plačajo letno članarino 1000 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30, tiska CP Delo — obrat Triglavsko tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za nečlane 1200 din, za inozemstvo 1500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 140 din, na 16 straneh 70 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Stevilka žiro-računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 600-14/603-116



KRMILNE POGAČE

E. S. in J. R.

Slovenski čebelarji s svojimi načini čebelarjenja prav gotovo ne zaostajamo za naprednimi čebelarji v drugih deželah. Če se kje le pojavi kaka novost, se zanjo kaj hitro navdušimo. Če potem ugotovimo, da je praktična, jo takoj sprejmemo. Med take stvari sodijo tudi krmilne pogače vseh možganih vrst. O njih smo že mnogo pisali in jih našim čebelarjem celo obljubljali v bližnji bodočnosti. Vedno pa je ostalo le pri besedah. Pred leti smo dobili prve krmilne pogače, ki pa se niso obnesle. V njih je bilo premalo medu oziroma sladkorja, pa preveč sojeve oziroma lešnikove moke. Čebele so jih sicer prijele, a so posrkale iz njih samo sladkor. Zaradi toplote, ki se je na pomlad v panjih povečala, pa so se začeli ostanki pogač razkrajati. Skisali so se, splesnili in čebelarji so jih morali takoj odstraniti. Žal se niso obnesle; zato so čebelarji negodovali in upravičeno rekli marsikatero pikro na ta račun. Toda nekaj le moramo priznati ob tej ugotovitvi. Začeli smo z delom in skušali priti na pravilno pot. Zdaj so vse priprave končane in v kratkem bodo dobili naši čebelarji zajamčeno dobre pogače za krmljenje na zalogo.

O koristih teh pogač ni treba še posebej govoriti. Če so pravilno pripravljene, nam lahko nadomestijo naravno pašo. Koliko nepotrebnega dela in packanja je prihranjenega čebelarju! Ni mu treba vsak večer nalivati sladkorne ali medene raztopine, delati testa, odpirati panjev in ne vem še česa.

Krmilne pogače vložimo v sate tik ob gnezdu, v Vukelićeve pitalnike ali celo pod gnezdo. Izdelane so tako, da jih lahko lomimo kot čokolado in

uporabljam v zaželeni velikosti. V panju nastane ob njih neke vrste stalna paša, ki silno ugodno vpliva na razvoj čebelje družine. Ni se nam treba več bati, da bi začele družine padati zaradi lakote, kadar imamo pogače na voljo. Mnogi čebelarji, ki hočejo imeti močne družine, jim stalno dodajajo te pogače. Kadar nudi narava sama dobro pašo, se čebele zanje malo menijo, ob slabem vremenu pa jih pridno obirajo in matice zato vneto zalegajo. Krmilne pogače lahko uporabljamo vse leto. Zlasti so dobrodošle v brezpašni dobi in na gozdnih pašah, kjer vedno primanjkuje cvetnega prahu. Zelo primerne so seveda krmilne pogače iz sladkorja in kostanjevega medu. Letos jih še ne bomo dobili, ker nimamo zajamčeno zdravega medu. Prihodnje leto pa bodo že v prodaji. Letos si lahko čebelarji pomagajo tako, da sladkorne pogače pred uporabo namočijo v raztopino kostanjevega medu in potem take dodajo posameznim družinam.

Zamiselnice Zavoda za čebelarstvo oziroma proizvajalnega kombinata »Aromel« v Ljubljani, da bi dobili naši čebelarji krmilne pogače že letošnjo pomlad, toplo pozdravljamo. Čebelarjem priporočamo, da jih preizkusijo in potem tudi povedo svoje mnenje o njihovi učinkovitosti. Agromel nam je poslal tale dopis s prošnjo, da bi ga objavili:

S čebelami lahko dosežemo visoke pridelke medu le tedaj, če je v panjih vedno dovolj pašne živali. Za doseg tega namena je med drugim potrebno, da imajo družine stalno pašo bodisi v naravi, bodisi v umetnih virih. Zato je krmljenje čebel sestavni del intenzivnega čebelarjenja. Z njim dopolnujemo naravo, kadar je skopa. Prav krmilne pogače so zelo važen pripomoček za to, da imamo živalne panje in da z njimi poenostavimo oskrbovanje družin v velikih čebelarskih podjetjih.

Katere prednosti imajo krmilne pogače pred sladkorno raztopino?

a) Ker ne silijo čebele k izletavanju, jih lahko dodajamo tudi ob takem vremenu, ko ne želimo, da bi izletavale.

b) Ne povzročajo ropanja. Lahko jih dodajamo ob vsakem dnevnem času.

c) Uporabljamo jih lahko na oddaljenih pasiščih.

d) Izognemo se razlivanju ali razsipavanju klaje.

e) Morebitna krmljenja s suhim sladkorjem odpadejo.

Kdaj krmimo s pogačami? Vse leto vplivajo pogače na razvoj dražilno in vzpodbujajo matice, da še bolj zalega. Zgodaj spomladi dopolnimo s pogačami manjkajoče zaloge. Ob slabih pašah ali v brezpašni dobi jih pokladamo v panje kot zasilno hrano. Stalno imamo pogače v tistih panjih, ki jih bomo uporabili za vzrejo matic ali za pridelovanje mlečka. Ostanajo v panju tudi takrat, ko mleček že pridelujemo.

S krmilnimi pogačami si močno olajšamo delo pri narejenih in prasilčkih. Če nas je zima prehitela in nismo mogli družin zadostno nakrmiti, prislonimo pogačo tik ob čebeljo gručo ali jo poveznemo pod vmesni pokrov nad satniki v nakladah oziroma na matično rešetko v AŽ-panjih.

Kaj vsebujejo krmilne pogače? Po svoji vsebini se močno približujejo sestavinam naravnega medu, v nekaterih pogledih pa ga celo prekašajo. Vsebujejo namreč trsni sladkor (saharozo), grozdni sladkor (glukozo), sadni

sladkor (fruktozo), naravni cvetni prah in antibiotike. Krmilne pogače, ki jih izdeluje čebelarški proizvodni kombinat Agromel v Ljubljani, so zamenjane brez kužnih klic. Ena vrsta teh pogač vsebuje 5 % naravnega cvetnega prahu, ki smo ga pridelali v lastnem čebelarstvu. Beljakovinski dodatek je dragocen zlasti v zgodnji pomladi, ko čebele v naravi še ne morejo dobiti cvetnega prahu, ali pa zaradi slabega vremena ne morejo izletavati. Dodani antibiotik nutricin deluje profilaktično in stimulatивно. Preprečuje pojav evropske gnilobe, pospešuje razvoj zalege in ugodno vpliva na počutje čebel, kot je ugotovil profesor dr. Tomašec iz Zagreba. Beljakovinske in stimulativne krmilne pogače so zato v naši čebelarški proizvodnji najboljši krmilni koncentrat. Čebelarji, ki bodo kooperirali z Agromelom, jih bodo mogli pod ugodnimi pogoji nabaviti pri kombinatu samem, ostali pa v trgovinah kmetijskih zadrug.

NUJNA ČEBELARSKA OPRAVILA V LETOŠNJEM APRILU

EDI SENEGAČNIK

Polagoma že prihajajo poročila o posledicah letošnje hude zime, ki ji vremenoslovci po pravici pravijo, da je zima stoletja. Po vsem svetu je napravila neprecenljivo škodo. Tudi nam čebelarjem ni prizanesla. V nekaterih krajih so vendarle čebelje družine dobro prezimile, kar lahko rečemo predvsem za Ljubljano in njeno bližnjo okolico. Naravnost obupna poročila pa prihajajo iz Bele Krajine. Tam so menda pozno jeseni nanosile čebele nekaj kilogramov hrastove mane naravnost v zimsko gnezdo in, ker so prezimovale na njej, kar vse od kraja pomrle. Pa tudi iz ostalih krajev nam poročajo, da je padlo precej družin. Najbolj so nas presenetile tiste vesti, ki pravijo, da so se čebele sicer dvakrat očistile, da pa so padle šele v zadnjem času, in sicer od lakote. Zaradi mraza se namreč niso mogle premakniti na satje s hrano in tako je bilo po njih. Nič bolje kot pri nas pa ni bilo drugod po svetu. Kehrle sporoča 1. marca iz Anglije, da se njihove čebele od srede decembra niso očistile in da so zato v velikih skrbih zanje. V naših krajih so se februarja večkrat očistile. Lepa izletna dneva sta bila 13. in 17. februarja. Čebelarji so se takrat močno oddahnili, na žalost pa ne povsod. V Mariaboru in okolici so se čebele prvikrat dobro otrebile šele 3. marca. Verjetno je bilo tako še kje drugje. Nevarnost, da bi se žival ne očistila pravočasno, je v glavnem minila. Seveda pa nastajajo v zvezi s tem druge skrbi: kako ohraniti preživele čebelje družine in jih pripraviti za pomladno pašo.

Ob ugotavljanju vzrokov za letošnje izgube smo prišli do prav zanimivih spoznanj. Večinoma so padle družine, ki jim čebelarji jeseni niso posvetili dovolj pozornosti. Nekateri so dodali premalo hrane, v mnogih primerih le dva do tri kilograme in še to precej pozno. Zanašali so se na dokrmljenje spomladi, ob koncu februarja ali v marcu. Spet drugi sladkorja sploh niso dodali v upanju, da bodo čebele pozimi večkrat izletele in bodo zato prezimile tudi na gozdnem medu. To se je dogajalo zlasti na Primorskem, od

koder prihajajo kaj žalostne vesti. Mnogi čebelarji šibkih družin niso združili niti zožili, zato so bile prav lahek plen hudega mraza v letošnji dolgotrajni zimi. Marsikoga je že v začetku novembra presenetila zgodnja zima z mrazom, tako da ni niti pravočasno zazimil in odel vseh panjev. Ta spoznanja so dobra šola za bodočnost. Zelo važne pa so tele ugotovitve: kdor je zazimil svoje družine po navodilih, ki smo jih bili dali slovenskim čebelarjem pravočasno že v jeseni, ta je lahko ohranil prav vse družine. Žal nam je, da se niso vsi čebelarji po njih ravnali. Priporočamo pa jim, da v celoti upoštevajo navodila, ki jim jih dajemo danes. Ob njih bodo ohranili preživele družine in jih pravilno pripravili za pomladansko pašo.

Zdaj, ko so čebele preživele najhujše, poskrbimo, da nam ne umro tik pred pomladno pašo. Zares je to sramota za vsakega čebelarja in ni opravičila za take izgube. Zato takoj vsaj bežno preglejmo vse družine, koliko imajo hrane. Imejmo pred očmi, da so jo letos porabile več kot druga leta. Vsaka družina mora imeti sredi aprila vsaj še 6 kg medu. Če ga ima manj, dodajmo takoj manjkajočo količino! Zaloge hrane bodo začele zdaj hitro kopneti, ker je začela matica že zalegati.

Ob prvem takem pregledu, ki naj bo čim krajši, odstranimo vse mrtvice iz panjev, da se ne bodo razkrajale v njih. Letos jih bo prav gotovo precej, ker jih čebele niso mogle znositi na prosto. Skrbimo tudi za splošno čistočo v panju! Močno ponesnažene sate odstranimo, popackano notranjost panjev pa umijmo! Prav tako operimo čelne strani panjev! V toplo vodo dajmo toliko sode, da dobimo dvoodstotno raztopino. Z njo umijmo tudi brade in naletne deske, potem pa vse skupaj oplaknimo s čisto vodo! Najlaže delamo to proti večeru, ko so se čebele že vrnile s paše. Mrtve čebele pred čebelnjakom sproti odstranjujemo in jih potem zažgimo ali zakopljimo! Tako bomo že v kali preprečevali morebitne bolezni. Pripravimo tudi napajalnik s tekočo vodo in dajmo vanjo ščepec soli!

Ko bo nastopilo toplejše vreme in bodo čebele že prinašale obnožino, se bomo odločili za druge ukrepe. Bolj kot prejšnja leta bo treba prav letošnji april temeljito izkoristiti za krmljenje na zalego. Računajmo s tem, da so družine letos dokaj šibke. Močno jim bo treba pomagati, da se bodo do prve paše primerno razvile. Potem ko smo dodali družinam noseimak, če je bilo to potrebno, počakamo še kak teden. Takrat jim lahko že dodamo streptomycin. Marsikak čebelar še zdaj sprašuje, zakaj ga dodajamo in v kakšni količini. Antibiotik streptomycin dajemo čebeljim družinam preventivno. Uničuje namreč različne bolezenske klice, zlasti pa tiste, ki povzročajo lahko gnilobo čebelje zalege. Obenem deluje na čebele vzpodbudno, tako da postanejo zelo živahne in pridne. Matica potem mnogo bolj vneto zalega in družine se hitreje razvijajo. Vsaka družina naj dobi vsaj pol grama streptomicina. Tega raztopimo v kozarcu mlačne vode in ga zamešamo med sladkorno raztopino, ki smo jo napravili v razmerju 1 : 1. Raztopine pa ne damo vse naenkrat, temveč v obrokih po 1 do 2 del vsak večer, dokler ne dobi vsaka družina en liter raztopine in vsaj pol grama streptomicina. Pazimo, da raztopina ne bo vroča. Pokrmiti moramo vso naenkrat, kajti drugi dan streptomycin ne bi bil več dovolj učinkovit. Večje količine streptomicina in raztopine dajemo le v primeru bolezni. Takrat pokladamo po en liter slad-

korne raztopine in pol grama streptomicinga naenkrat, in sicer dvakrat zaporedoma. Naša Zveza ima streptomicin v zalogi; čebelarji ga dobe po znižani ceni. V lekarnah je mnogo dražji. Streptomicin pa lahko dajemo tudi med sladkorno testo, če smo se odločili za tak način krmljenja. V svoji praksi ga dodajam raje v sladkorni raztopini, ker dobe čebele z njim tudi vodo, ki jo zdaj spomladi zelo potrebujejo. Zato ne letajo ponjo iz panjev in se ne izgublja ob slabem vremenu.

Za zdravje čebel smo torej poskrbeli z nosemakom in s streptomicinom. Zdaj jim pripravimo še dobro nadomestno pašo, če je narava sama ne bo dala dovolj. O pitanju na zalego smo obširno pisali že lani in vsa prejšnja leta ob tem času. Spomnimo se le na to, da je za tako pitanje najbolj primeren med. Doslej nimamo še nobenega nadomestila, ki bi ga v celoti zamenjalo. Zato pokladamo le tega, če ga imamo. Lahko ga dodajamo kar v satih ali pa strjenega v koritcih oziroma Vukeličevih pitalnikih. Pokrit med v satih za kako ped odkrijemo, ovlažimo z mlačno vodo in postavimo tik ob gnezdo. To storimo vsak drugi ali tretji dan. Strjeni med v pitalnikih bodo čebele pridno pobirale in ga nosile naravnost v gnezdo. Tako bomo pripravili čebelam odlično pašo, ki bo trajala noč in dan. Matica bo ob občutku »večne paše« mnogo bolj zalegala, kot če bi družini vsak večer nalili kak deciliter sladkorne medene raztopine. Namesto medu lahko pokladamo tudi sladkorno testo. Na en kilogram sladkorne moke damo 20 dkg raztopljenega, precej gostega medu. Vse dobro pregnetemo, nato pa pri- mešamo še kako nadomestilo za cvetni prah: posneto mleko v prahu (5 do 10 dkg na kilogram testa) in jajčni prah (5 dkg na kilogram). Če imamo na voljo sojevo moko, lahko dodamo tudi to. Mleko v prahu in jajčni prah lahko nabavijo čebelarji pri Zvezi. Za krmljenje na zalego pa je spomladi najboljši kostanj med. Če imamo tega, ni treba dodajati prav nobenih nadomestkov za cvetni prah. Kostanj med ima v sebi ogromno cvetnega prahu in je najboljši za spomladansko krmljenje na zalego. Dovolj je, če dobi do prvih majskih dni posamezna družina kaka dva kilograma medu ali testa. Krmljenje s kostanjevim medom dela prave čudeže. Družine se nam sijajno razvijejo in že prve dni maja mora čebelar odpreti medišča. Kakor hitro pa se začne zunaj paša, potem krmljenje na zalego nima nobenega pomena več. Naši čebelarji naj si zapomnijo tudi tole zlato pravilo: sladkor, s katerim krmimo, je namenjen čebelam le za njihovo prehrano in kot zasilno nadomestilo za med, kadar tega nimajo. N i k a k o r p a n e s o d i v m e d i š č a ! Zadnja leta se je žal večkrat zgodilo, da so nekateri prevneti čebelarji podaljšali krmljenje na zalego tja v jesen, porabili na cente sladkorja in potem točili cukreni med. Seveda so ga postavili na trg kot pristen hojavec ali cvetlični med. Odkupna podjetja pa so ga preiskala in zavrnila. Prodajavci so izgubili svoje dobro ime. Nič za to! Nevarnost pa je, da bo zaradi takih mahinacij trpel ugled vseh poštenih slovenskih čebelarjev, zlasti pa njihovega medu, ki je sila zarajtan doma in posebno še v tujini. Slovenski potrošniki kupujejo med najraje od čebelarjev in pogosto ne zaupajo trgovinam. Gorje nam, če bomo zgubili njihovo zaupanje zaradi peščice brezvestnih čebelarjev v naših vrstah! Cukrena bolezen je prišla k nam z juga, a je takoj popustila, kakor hitro so začela odkupna podjetja med natančno pregledovati in analizirati. V zvezi s tem naj omenimo še to,

da ne sme priti sladkorna raztopina z nosemakom ali s streptomycinom v medišče. V tem primeru bi utegnil biti med človeku celo nevaren. Tako poroča švicarski čebelarski list »Schweizerische Bienenzeitung«.

Ruska čebelarska znanstvenica Perepelova je delala poizkuse z različnimi načini krmljenja na zalego. Največji uspeh je dosegla pri dodajanju medenih satov. Nato je sledilo krmljenje z medom in potem s sladkornim testom. Najslabše uspehe je dosegla pri krmljenju sladkorne raztopine, ki jo je pokladala večer za večerom. Zalega se je povečala samo za 35 %. Ta način krmljenja pa je tudi najzamudnejši, saj moramo vsak večer odpirati panje in pokladati hrano. Kadar krmimo z medom ali testom, imajo čebele kilogram sladkornega testa ali medu dovolj za 10 do 14 dni. Vsak dan ga poberejo približno za 1 cm. Skoro natančno lahko izračunamo, za koliko dni bo zadostovala hrana, ki smo jo natočili v lesena koritca ali v druge pitalnike.

Aprila preglejmo najprej rezervne družinice in prašilčke! Tem spomladi kaj rado zmanjka hrane, često pa jih napadejo roparice. Tudi te družinice krmimo na zalego! Če opazimo brezmatične družine, jim takoj dodajmo rezervne družine ali prašilčke, s čimer jih bomo tako ojačili, da ne bodo prav nič zaostajale za plemenjaki.

Z vsemi opisanimi ukrepi bomo čebelje družine spet spravili k sebi, da bodo lahko izkoristile vsako izdatnejšo pašo. Letošnjo zimo je narava temeljito preizkusila čebelarske vrste. Naravnost kruto je posegla med naše čebelje družine in jih dobesedno zdecimirala. Po takih nesrečah pa postane narava kaj rada radodarna. Zdi se, kot da bi se hotela oddolžiti za škodo, ki jo je bila povzročila. Zato pogosto potem naravnost razsipa medičino, ki pa je čebele ne morejo izkoristiti, ker jih je premalo.

Pripravimo se, da bodo naše čebelje družine, ki so nam še ostale, sposobne vsaj deloma izrabiti morebitno dobro pašo!



Sedaj že pokojni čebelar Jože Žitnik pred svojim vzorno urejenim čebelnjakom z večjim številom AŽ-panjev. Glej osmrtnico na strani 92!

ŠE NEKAJ O MEDU

LEOPOLD ZOR

Cepprav je medovitih rastlin ogromno, delujejo na človeka neugodno, kolikor vemo do danes, le medovi erikacej.

Nektar in cvetni prah določenih rastlin učinkujeta na čebele narkotično ali celo smrtno. Med temi so npr. jesenski podleseki, bela čmerika, kalifornijski divji kostanj in srebrna lipa. Mnogokrat deluje strup tako močno, da čebele poginejo že na rastlini. Vzrok take smrti so k glukoziidom⁴ spadajoči saponini v cvetnem prahu, vendar si glede tega še nismo popolnoma na jasnem.

Neužiten je tudi med neželatih čebel (trigon in melipon) iz Južne Amerike; deluje odvajalno in povzroča deloma podobne motnje kakor gori opisani strupeni medovi.

Med ni le sladilo, ampak tudi odlično hranivo in se čedalje bolj uveljavlja v zdravilstvu. Medtem ko mora telo druge organske snovi: beljakovine, maščobe, škrob in trsni sladkor prebaviti, to je razkrojiti na preprostejše sestavine, pride grozdni sladkor naravnost v kri in je tako prej poraben. Z medom pridejo v prebavila fermenti, predvsem diastaza, ki lahko aktivno sodelujejo pri prebavi, nadalje neznatne množine vitaminov ter spojin fosfora, železa, mangana, kalcija in klora in tako dalje. Teh je veliko v medovih mane. Hranilna vrednost medu je v izredno veliki množini ogljikovih hidratov (80 %). Maščob v njem ni, beljakovin pa zelo malo. Hranilno vrednost merimo s kalorijami:⁵ gram ogljikovih hidratov, npr. sladkorja, da 4,1 Kal., gram beljakovin prav toliko, a gram maščob 9,3 Kal. Ker pa je v medu 20 % vode, je njegova kalorična vrednost manjša od kalorične vrednosti sladkorja, in sicer 3,2 Kal. Z gramom medu bi torej lahko segreli 3,2 l vode za 1° C. Ogljikove hidrate uporablja organizem predvsem za izvor energije (delo mišic!).

Že dolgo cenijo med kot zdravilo proti prehladu in drugim obolenjem dihalnih organov. Znano je, da ugodno učinkuje na delovanje srca s tem, da zmanjšuje utrujenost. Pri obolenjih srca in krvnega obtoka uporabljajo v novejšem času sterilne raztopine medu, od katerih ima ena naslednjo sestavo: 74 % invertnega sladkorja, 3,8 % trsnega sladkorja, 1,45 % polisaharidov,⁶ 2,75 % rudninskih snovi, aromatičnih snovi, voska, kislin, fermentov (katalaza, invertaza, diastaza) in 18 % vode.

Ko so proučevali ugodno delovanje medu na motnje srca in krvnega obtoka, so odkrili v njem učinkovito snov, ki je istovetna z acetilholinom.⁷ Te snovi je v kilogramu medu približno 2 mg. Različni medovi se po množini acetilholina med seboj znatno razlikujejo. Tako ga je v kilogramu starega medu 1,5 mg, točenega resjevega medu 5 mg, dvoletnega medu 2 mg, enoletnega holandskega medu 6 mg, enoletnega kubanskega medu 1 mg, dvoletnega čilskega medu 0,8 mg, enoletnega avstralskega medu 2 mg itd.

⁴ Glukoziidi so spojine sladkorjev z raznimi nesladkorji.

⁵ 1 velika kalorija (Kal) je tista množina toplote, ki segreje kilogram vode za 1° C.

⁶ Polisaharidi so višji ogljikovi hidrati, npr. škrob.

⁷ Acetilholin je fiziološko važna organska snov, ki nastaja v živčevju.

Posebno dragocen je med zaradi fermentov, o katerih smo že govorili. Te snovi so dokaj občutljive za toploto. Uniči jih že temperatura nad 40°. Razen fermentov in acetilholina so v medu snovi, za katere imamo skupno ime inhibini. Zaradi teh je med baktericiden, to je, uničuje bakterije. Takšne baktericidne snovi so že prej odkrili v mleku, slini in v nosnem sluzu. Zanimivo je, da je med z gorskih krajev približno dvakrat bolj baktericiden kot z nižin. Največ inhibinov je v čistem medu iz mane, približno dvakrat toliko kot v gorskem medu. Baktericiden je gorski med ravno zaradi tega, ker vsebuje večinoma precej mane. Te protibakterijske snovi se tako kot fermenti pri segrevanju medu razkroje, uniči pa jih tudi sončno sevanje. Med uporabljajo nadalje v živinozdravilstvu kot okrepčilo in zdravilo, tako pri slinavki in parkljevki. S tem pa seveda možnosti uporabe v zdravilstvu še niso izčrpane.

Ni še preteklo 100 let, odkar je iznašel avstrijski major Hruška (1865) napravo za točenje medu na osnovi centrifugalne sile. Njegova naprava se je kasneje čedalje bolj izboljševala. Prej so pridobivali med tako, da so ga stiskali (prešani med), ali da so ga dali na rešeto, s katerega je zaradi težnosti sam iztekal (med samotok). Izjema je med v satju, to je med, ki ga uživamo s satjem vred (vosek ni prebavljiv). Tako satje mora biti seveda brez zalege: važno pravilo je, da ne jemljemo medu nikoli iz zaleženega satja, četudi je v njem že tako malo bodisi odkrite ali pokrite zalege.

Vedeti moramo še, kje in kako med hranimo, da se ne pokvari. Navadno ga spravljamo v steklenih posodah, ne smemo pa ga držati v cinkovih ali bakrenih, ker sta ti dve kovini strupeni. Primerne so tudi aluminijaste posode, čeprav so nekateri mnenja, da to lahko človeku škoduje. Naj povemo, da uživamo to kovino z rastlinsko hrano, ne da bi se zastrupili. V 100 g svežega graha je 2,7 mg aluminija. Tudi v nektarju je ta element, pa ni nevaren čebelar. Da bi nam aluminij v neki snovi škodoval, se ga mora v njej raztopiti precejšnja količina, drugače ne učinkuje. V medu pa se ga raztopi tako malo, da to ne pride v poštev.

Ker je med močno higroskopičen (vsrkava vlago) in se zelo lahko navzame vonjav, ga moramo hraniti samo v suhih prostorih, kjer ni nobenih močno dišečih snovi. Prav tako mu škoduje direktna sončna svetloba. Ta mu lahko spremeni barvo in gostoto. Med bomo torej držali v suhih, hladnih, a ne premrzlih prostorih, brez vonjav in sončne svetlobe. Vsaka klet za to ni primerna.

Ko smo spoznali, da je vsak med zelo zamotana zmes raznovrstnih sestavin, kot so invertni sladkor, trsni sladkor, dekstrini, fermenti (diastaza, invertaza, katalaza), dušikove spojine, vitamini itd., ne bo odveč, če na kratko povemo, kako kemik analizira med. Pri tem ne ugotovi samo kakšne snovi so v medu, ampak tudi njihovo množino. Taka kvantitativna analiza pa je zamuden postopek, ki presega okvir našega znanja kemije.

Invertni sladkor dokažemo s Fehlingovo* raztopino a in b, ki jo dobimo lahko v lekarni. Pred poskusom zlijemo skupaj enaki količini a in b, pri čemer nastane temnomodra tekočina (modri bakrov hidroksid). Dodajmo

* Fehling a: raztopina modre galice; Fehling b: raztopina Seignettejeve soli in natrijevega hidroksida.

zelo razredčeni raztopini tega sladkorja nekaj Fehlingove raztopine in segrevajmo! Kmalu se modra barva spremeni v rdeče-rjavo (izločil se je rdeči bakrov oksid). Ta metoda temelji na dejstvu, da ta sladkor odtegne bakrovemu hidroksidu del kisika, pri čemer se ta spremeni v rdeči bakrov oksid, ki se počasi useda na dno. Na isti način dokažemo invertni sladkor v medu. Trsni sladkor ne da omenjene reakcije.

Diastazo je odkril v čebelnjem telesu Erlenmeyer že leta 1874, fermente v medu pa je prvi temeljiteje raziskoval Auzinger (1910). Za njim se je ukvarjala s temi snovmi, predvsem z diastazo, vrsta raziskovavcev in smo danes o tem dobro poučeni. Ker razkraja ta ferment škrob v dekstrine in naprej v sladni sladkor, dodamo raztopini medu nekaj škroba v tekočem stanju. Diastaza medu ga bo začela razkrajati. Odličen indikator tega spreminjanja je jod: ta namreč obarva škrob modro, dekstrine vijoličasto, rdeče oziroma rumenkasto, sladkorja pa ne obarva. Z dodatkom jodove raztopine ugotovimo hitrost in stopnjo razkroja.

O delovanju invertaze, ki pride v med iz čebeljih slinavk in razkraja trsni sladkor v grozdni in sadni, govori naslednji poskus: kakim 25 v etru usmrčenim čebelam porežemo glave in jih v čaši s približno 10 cm³ destilirane vode temeljito staremo ter to precedimo. Nato dodamo cm³ precedka 2 cm³ kemično čiste, 2 % raztopine trsnega sladkorja. Trsni sladkor ni reductent, zato ne izloča iz Fehlingove raztopine rdečega bakrovega oksida. Po približno eni uri dodajmo pripravku Fehlingovo raztopino: nastane rdeče-rjava barva kot dokaz, da je invertaza medtem že razkrojila trsni sladkor v invertnege.

Za tretji ferment, katalazo je značilno, da razkroji vodikov superoksid v vodo in kisik. Raztopini medu, v kateri je katalaza, prilijemo vodikov superoksid: razvijajoči se kisik dokažemo v epruveti s tlečo treščico, ki v njem zagori.

Koncentracijo trsnega sladkorja v medu določamo praktično s polarizacijsko metodo. Ta temelji na tem, da se nihajna ravnina polarizirane svetlobe pri prehodu skozi raztopino določenega sladkorja in določene koncentracije specifično zasuka. Trsni sladkor zasuka nihajno ravnino polarizirane svetlobe na desno (desnosučna snov), sadni sladkor na levo (levosučna snov), grozdni pa tako kot trsni na desno. To lastnost imajo tudi nekatere druge snovi, npr. vinska kislina.

S polarizacijskim aparatom lahko ugotovimo, da zasuka raztopina medu z večjo množino trsnega sladkorja (pred inverzijo) nihajno ravnino polarizirane svetlobe na desno. Če zdaj medeni raztopini dodamo določeno množino solne kisline, jo segrejemo na 70° in preiščemo, vidimo, da se nihajna ravnina zavrti na levo. Vzrok tega preobrata ali inverzije polarizirane svetlobe (od desne na levo) je ta, da se je trsni sladkor razcepil na grozdni in sadni in da ima zdaj ta zmes, tj. invertni sladkor (ime po inverziji!) seveda drugačno zmožnost sukanja polarizirane svetlobe. Sadni sladkor zasuka nihajno ravnino polarizirane svetlobe za večji kot na levo, kot jo grozdni sladkor na desno, zmes obeh je potemtakem levosučna. Iz razlike med zasukom medene raztopine pred inverzijo in po njej lahko izračunamo, koliko trsnega sladkorja je bilo v medu.

Zanimivo je, da so (pred inverzijo) cvetlični medovi splošno levosučni, medovi mane pa desnosučni. To si razložimo s tem, da imajo cvetlični medovi sorazmerno malo trsnega sladkorja, medovi mane pa zelo veliko in še dosti močno desnosučnih dekstrinov.

(Konec)

STOLETNICA ŠVICARSKEGA ČEBELARSKEGA LISTA

P. M.

Leta 1861 so v Oltenu ustanovili »Društvo švicarskih čebelarjev«. Društvo pa ni uspevalo, ker ni bilo prave povezave s člani. Tudi sredstev za lasten strokovni list ni bilo. Iz zadrege so društvu pomagali pridelovalci svile, ki so dovolili, da je bila njihovemu glasilu priključena pola z društvenimi obvestili in strokovnimi članki iz čebelarstva. Prvi urednik skromnega lista je bil leta 1863 prof. Menzel iz Flunterna, že naslednje leto pa ga je zamenjal Egli iz Littaua.

Težave z listom. Jeseni leta 1864 je upravni odbor sklenil, da prične društvo samostojno izdajati list »Schweizerische Bienenzeitung«. Člani so plačevali 2 franka naročnine, nečlani pa 3 franke. Uredništvo je znova prevzel prof. Menzel. Toda zaradi malega števila naročnikov (pod 150) stroškov niso mogli kriti, kar je imelo za posledico, da list v letih 1867 in 1868 ni izhajal.

Novi predsednik društva Stauber iz Oetwilla in Petrus Jakob sta sklenila, da je treba glasilo oživeti. Petrus je prevzel uredništvo in izdajal list od leta 1869 do 1877 na lastne stroške. Idealni in požrtvovalni mož je poskrbel, da so bili članki vsestranski in zanimivi, kar je dosegel s pomočjo izkušenih in dobrih sodelavcev. Sam je bil odličen opazovavec in praktik. Objavil je v listu nešteto svojih izkušenj in znanstvenih dognanj. Že takrat so razpravljali o čebeljih pasmah in nastopali proti uvažanju tujih čebel, ker se je to med Švicarji le nekoliko preveč razbohotilo. V nekaj letih so iz Francije, Nemčije, Italije in Avstro-Ogrske uvozili 2980 naseljenih panjev. Na razstavi v Brnu leta 1872 so dobili razstavljavci italijanske in kranjske čebele diplomo I. reda, razstavljavci temne čebele diplomo II. reda. Najhujši nasprotnik uvoza tujih pasem je bil Petrus. V listu je med drugim pisal: »Narava je izoblikovala rumene in temne čebele, kranjce in druge pasme, toda vsako za določeno področje. Ti čebelari s pasmo, ki je pri tebi doma!« Tedaj so uvedli tudi panj s premakljivim satjem. Petrus je prvi začel izdelovati satnice.

Leta 1878 je list prevzelo društvo in poverilo uredništvo Ritterju. Ritter je ostal urednik do leta 1880, ko mu je sledil župnik J. Jeker (1881—1892). Temu je uspelo, da je povezal vseh 19 društev, ki so v 20 letih nastala z »Društvom švicarskih prijateljev čebele«. Število naročnikov je naraslo na 1200. Našel je mladega učitelja R. Göldija ter ga pritegnil k delu v organizaciji in pri listu.

Vzpon društva in lista. Največje uspehe je doseglo društvo v času, ko sta bila urednika lista R. Göldi (1895—1940) in dr. Morgenthaler (1940—1950). V dobi Göldija se je pojavil U. Kramer, ki ima neprecenljive zasluge za vzrejo domače pasme in izločitev bastardnih čebel. Ostro je nastopil proti uvozu tujih pasem in seveda tudi proti uvozu kranjske čebele, ki je postala pravo importno blago. Kramer je preiskoval uvožene kranjice in prišel do spoznanja, da nimajo prav nikakih prednosti pred domačo pasmo. Izdal je knjigo: »Rassenzucht der schweizer Imker«. V letih 1898, 1899, 1902 je list objavil polno člankov o teh vprašanjih. Leta 1914 je Kramer umrl. Njegovo delo sta nadaljevala Jüstrich in Hunkeler.

Leta 1906 je dr. Burri skoro istočasno kot White v Ameriki odkril povzročitelja kuge čebelje zalege, bolezni, ki se je v Švici močno širila. Leta 1908 so po zaslugi Leuenbergerja uvedli zavarovanje čebel proti škodi, ki jo je povzročila ta bolezen. Število članov je hitro raslo. V tem letu je bilo 7055 članov, 25 let pozneje že 17.477 članov. Polagoma so začeli ustanavljati opazovalne postaje, uvedli kontrolo medu in organizirali obiske v čebelnjakih. Snovi za list je bilo dovolj, posebno še, ko se je pojavila pršica in se razpasla predvsem v francoskem delu Švice. Razen z žveplom so pršico zatirali s Frowovim sredstvom (1928). Folbeks so uvedli šele leta 1952.

Leta 1955 je postal sourednik za znanstveni del lista dr. Morgenthaler, po smrti Göldija leta 1940 pa njegov glavni urednik. Tedaj je imel list okrog 200 sodelavcev. Dosegel je po vsebini in obsegu zavirljivo višino in postal znan ne le doma, temveč tudi v inozemstvu, zlasti po mednarodnem kongresu leta 1959, ko je prinašal zanimiva predavanja s tega kongresa.

Največ zaslug si je pridobil dr. Morgenthaler v boju proti nalezljivim boleznim čebel. Letnik 1928 je poln člankov o zatiranju pršičavosti. Da je postal list za člane še bolj privlačen, je uvedel »Vprašanja in odgovore« ter k temu delu pritegnil Lehmana in Vomsatta. Da bi pomagali članom, ki so imeli izgube zaradi nose mavosti, so uvedli pomožno blagajno za povrnitev škode. Mnogo so tedaj pisali tudi o škropljenju sadnega drevja in drugih rastlin s strupenimi škropivi, tako da so bili naročniki o vsem poučeni.

V drugi svetovni vojni je nastala zadrega zaradi sladkorja za krm-ljenje čebel na zimsko zalogo. Ker pa je Lehman, na katerega razmah je tedaj slonela glavna skrb za nabavo sladkorja, užival pri Vojnem prehranje-valnem uradu velik ugled, je dosegel, da so ga čebelarji prejimali do konca vojne v zadostni količini.

Po dr. Morgenthalerju sta bila urednika glasila M. Vomsattel in dr. K. Meier. Od leta 1958 dalje urejuje list J. Lutz. O tej dobi ugotavlja M. Vomsattel v prvi letošnji številki naslednjo zanimivost: »Visoka konjunktura, ki je nastala po drugi svetovni vojni, je vplivala nepovoljno na čebelarstvo. Ugodna pridobitna možnost v drugih gospodarskih panogah odvaja ljudi od čebelarstva, ki se slabo izplača. Idealna stran čebelarstva mladine ne more več pritegniti. Število čebelarjev pada. Pri tem je značilno, da pada manj število panjev kot število čebelarjev; število malih čebelarjev se manjša. Za oploditev sadnega drevja pa ni važna množina čebeljih panjev, temveč njih porazdelitev na več prostorov.« Ko to bereš, se nehote spomniš naših razmer. Ali je pri nas kaj drugače?

Slovenski čebelarji čestitamo k redkemu jubileju!

ALOJZIJ PRINC



V zadnjih dneh starega leta, dne 19. decembra 1962 nas je pretresla žalostna vest, da je umrl član čebelarke družine Podnart-Kropa, Alojzij Princ. Bolehal je sicer dalj časa, vendar nismo mislili, da nas bo tako kmalu zapustil. Smrt enega izmed najbolj priljubljenih tovarišev naše družine nas je zelo prizadela. Zelo ga bomo pogrešali, saj nam je bil s svojimi veščimi nasveti iz sodobnega čebelarstva vedno na uslugo. Ves čas čebelarjenja je bil odbornik naše družine, svetovavec in organizator. Vsakega čebelarskega sestanka, tečaja ali predavanja se je udeležil.

Rojen je bil 6. oktobra 1910 na Poljšici pri Podnartu. Pokopali smo ga zadnji dan v letu 1962 na pokopališču na Ovisah pri Podnartu. Mnogoštevilni sprevid je pokazal, da je bil čislán tudi med vaščani in drugim občinstvom.

Dragi Lojze! Prezgodnja smrt je tvojo ženo in 3 nepreskrbljene sinove zelo potrla. Kakor one, tako pa so tudi tvoje čebeliice ostale brez skrbnega gospodarja, ki ga bo težko nadomestiti.

FRANC RIZNER



Franc Rizner je bil čebelar v Ptuj. Kdo ga ni poznal? Bil je zastaven mož, prava korenina, kakor pravimo. Vsakdo mu je prisodil mnogo manj let, kot jih je v resnici imel. Ali zgodilo se je, kar nikdo ni slutil. Omahnil je vračajoč se iz službe na stopnišču svojega stanovanja zadet od srčne kapi. Se nekaj dni pred smrtjo je dejal: »Čebelariti pa ne bomo nehali kljub slabim letinam. Enkrat se bo vendarle obrnilo na bolje.« Toda nič več ne bo čebelaril.

Odšel je brez slovesa v večni pokoj in čebele so ostale brez njegovega varstva.

Mnogo let je delal z nami. V najtežjih časih ptujskega čebelarskega društva nas je neprestano vzpodbujal k delu. Morda ima on največ zaslug, da smo se obdržali. Čebelarji so se obračali nanj z najrazličnejšimi vprašanji. Marsikateri je dejal: »Grem še k Rižnerju. Bom videl, kaj on misli.« O novih panjih je rekel: »Počakajmo! Bomo videli, kako se bodo obnesli. Sele takrat bomo dali oceno.«

Pokojni Rižner je bil rojen leta 1894. Umrl je letos 24. januarja. Zapustil je ženo in dve hčerki. Čebelaril je od leta 1914. Zadnje čase je imel nad 100 panjev. Pred vojno je bil tajnik na okraju in mnogo let tajnik ptujskega čebelarskega društva. Besede so preokorne, da bi mogel z njimi pravilno osvetliti njegov zvišeni lik. Le tisti, ki so ga osebno poznali, vedo, kako plemenit človek je bil. Zlasti čebelarji se bomo s hvaležnostjo spominjali nepozabnega prijatelja.

A. Janžekovič

JOZE ŽITNIK

Po dolgi in hudi bolezni nas je 4. oktobra 1962 za vedno zapustil član in odbornik naše družine ter večletni naročnik na naš list, tovariš Jože Žitnik, kmet v Crešnjevcu. Pokojni je bil navdušen čebelar in sadjar. Rodil se je 3. februarja leta 1902 v Crešnjevcu. Čebelariti je začel v 22. letu starosti. V čebelarstvu je hitro napredoval in kmalu si je postavil na vrtu lep čebelnjak za večje število AŽ-panjev. Čebele je skrbno negoval in jih prevažal na razne paše. Srečaval se je tudi s slabimi letinami, a kljub temu ni zgubil poguma in veselja do svojih ljubljensk. Kako uspešno se je naučil čebelariti in gospodariti, nam dokazujeta njegov urejeni dom in vzorno čebelarstvo. Pomagal je vsakomur, če je le mogel. Zato je bil zelo priljubljen, kar je izpričala velika množica prijateljev, ki so ga spremenili na njegovi zadnji poti. Člani naše družine so položili na njegov grob lep venec rož.

JANSEVE NAGRADE

Lani Janševe nagrade niso bile razpisane. Upravni odbor Zveze čebelarških društev pa je sklenil, da jih kljub temu podeli, in sicer za najboljše članke, ki so bili objavljeni v lanskem letniku Slovenskega čebelarja. Posebna komisija, ki so jo sestavljali tovariši Ivan Majcen, Valentin Benedičič in Jožko Slander, je članke, ki pridejo v poštev za nagrajevanje, proučila in prišla do tegale zaključka:

1. Prva nagrada v višini 20.000 din se ne podeli.

2. Drugo nagrado v višini 10.000 din prejme tovariš Edi Senegačnik za marljivo sodelovanje pri listu, saj je objavil 11 člankov večinoma iz čebelarške prakse, med katerimi so bili nekateri zelo stvarni in dobri.

3. Tretja nagrada v višini 10.000 din se razdeli v enakem razmerju med tovariša Vlada Rojca in Slavka Raiča. Prvi je nagrajen za članek »Kako najde roj stanovanje«, drugi pa za dva članka in prevod, ki jih je objavil pod psevdonimom S.R., kakor tudi za številne prispevke v »Malem kruhku«.

Upravni odbor je na svoji seji dne 4. marca 1963 ta predlog soglasno potrdil, dodelil pa še nagrado 5000 din pionirjem čebelarškega krožka iz Podčetrtna za kratke in pristrčne sestavke, ki so bili priobčeni pod zaglavjem »Pionirji pišejo«.

OBCNI ZBOR DRUŠTVA LITIJA

Na občnem zboru dne 20. januarja 1963 je bila udeležba zaradi trajno ostre zime bolj pičla. Predvsem smo pogrešali zastopnike občine in drugih organizacij, ki so bile vabljeni, kakor tudi zastopnika pionirske šolske zadrage iz Litijske, ki ima čebele. Zvezo je zastopal urednik Slov. čebelarja, tov. Rojce.

Občni zbor je počastil spomin umrlega člana Franca Babnika.

Predsednik Petek je v svojem poročilu navedel, da je imelo društvo v preteklem letu 11. rednih sej in nekaj po-

svetovanj ožjega odbora. Delo odbora je bilo zadovoljivo, iz raznih razlogov pa nismo mogli izpolniti vseh nalog, kakor so bile planirane. Dogovarjali smo se s KZ glede kooperacije, zaradi slabe letine pa niti približno ni bilo mogoče predvideti, kakšen naj bi bil pridelek medu in voska, ki bi ga čebelarji lahko nudili v prodajo. Zato je vse ostalo le pri nedognanih dogovorih. Sadne plantaže se tudi pri nas širijo in naloga KZ bo, da preskrbi čebele za opravevanje cvetja. V pretekli pomladi je padlo pri nas precej čebeljih družin, pa so posamezniki in tudi društvo priskočili na pomoč najbolj prizadetim, kar je vsekoli vzpodbudno. Odbor je stopil v stik z osemletko v Šmartnem pri Litiji, da bi tudi tam osnovali čebelarški krožek. Jeseni je nabavil za svoje članstvo 5000 kg sladkorja po grosistični ceni.

Tajnik Bizjak je poročal, da je imelo društvo v preteklem letu 61 članov, od katerih je 47 prejelo Slov. čebelarja. Odbor je članstvo v splošnem premalo podpiralo, čemur so krive čedalje slabše čebelarške letine. Spomladi je na področju društva pomrlo 532 čebeljih družin. Verjetno je to število večje, ker o čebelarstvih v Gabrovki, Dolah in drugih odročnih krajih nimamo evidence. Več let zapored smo obiskovali čebelarje v Gabrovki, vendar se nam ni posrečilo, da bi jih pridobili za našo organizacijo. Društvo ima lastni čebelnjak s 30 AZ-panji, od katerih je 17 naseljenih. Poskrbeti bo treba, da bosta osemletki na Vačah in v Gabrovki dobili čebele.

Blagajniško poročilo je bilo zelo kratko. Bolezen vseh malih društev je, da jim stalno primanjkuje gmočnih sredstev. Razen članarine skoraj nimajo dohodkov. V našem primeru je znašala članarina 6000 din, kar je bilo komaj za administrativne stroške.

Gospodar in oskrbnik društvenih čebel je povedal, da je dalo v preteklem letu 15 društvenih panjev 115 kg medu, 5 kg smo izročili lastniku stojišča, 110 pa prodali »Medeksu«. Iz skupička smo kupili 150 kg sladkorja za jesensko krmiljenje čebel, ostanek pa smo podelili oskrbniku čebel in tajniku kot skromno

nagrado za njuno delo. Društvo ima poleg čebelnjaka toliko inventarja kakor malokatero drugo društvo, vendar gospodarju ni uspelo, da bi ugotovil vrednost inventarja, ker Slov. čebelar že 2 leti ne objavlja cenika čebelarских potrebščin.

Po poročilih je bilo največ razpravljanja o čebelarški samopomoči. Pravilnik je bil soglasno sprejet, hkrati pa napravljen sklep, da mora v ta sklad prispevati vsak družtvenik vsako leto po 20 din od AZ in po 10 din od kranjiča ali drugega panja. Ta znesek bomo hra-

tov. Bizjak, kot blagajnik tov. Novak, kot gospodar in delegat za Zvezo tov. Žunko, kot oskrbnika družtvenih čebel tovariša Petek in Brvar, kot odborniki pa tovariši Bučar, Dolžan, Koprivnikar, Oven, Platinšek, Savšek, Skobe, Špunt in Vukšinič. V nadzorni odbor so bili imenovani tovariši Sadar, Narat in Kumelj. Častni predsednik društva je tov. Pavle Bric.

Občni zbor je v imenu Zveze pozdravil urednik Slov. čebelarja, tov. Rojcc. Poudaril je, da je že iz samega poteka občnega zbora razvidna delavnost društva. Dobro ve, da so še vedno taki če-



Odbor čebelarškega društva Litija s terenskimi poverjeniki

nili dve leti kot varščino. V tem času bo dovoljeno porabiti le v nujnem primeru kvečjemu 10 %. V tečaj za vzrejo matic so se prijavili 4 čebelarji, v tečaj za čebelarške preglednike pa 15. Tov. Vukšinič je opozoril, da zbira strokovni učitelj risanja na litijski šoli, tov. Mihelič, stare čebelarške predmete in da ima že precej panjskih končnic. Pripravljen bi bil te stvari odstopiti za čebelarško razstavo, če bi jo društvo priredilo. Tov. Sadar je predlagal, naj bi Zveza izvedla nekakšno nagradno žrebanje, pri katerem bi imeli pravico do dobitka vsi člani, ki bi do določenega roka poravnali letno članarino. Odbor bo izdelal zadevni predlog za občni zbor Zveze.

V novi upravni odbor so bili izvoljeni kot predsednik tov. Vertačnik, kot tajnik

belarji, ki se branijo članstva v društvu, češ kaj pa imam od tega. To so povečini ljudje, ki nič ne berejo in ne čutijo potrebe po družabnosti. Taki po navadi tudi za svoje čebele slabo skrbje. Govoril je o posledicah dolge in hude zime ter o nevarnosti griže in nosestavosti, posebno pri tistih panjih, ki so bili na hoji. Razložil je, kako uporabljamo noseimak in kako razkužujemo satje. Dotaknil se je Pravilnika čebelarške samopomoči in še nekaterih drugih problemov. Omenil je tudi Slov. čebelarja, ki sedaj redno izhaja in obravnava vsa važnejša vprašanja iz čebelarstva. Priporočal je čebelarjem, naj po svojih močeh sodelujejo pri listu.

V tej zvezi naj zapišem, da se mi zdi, da je na občnih zbiorih družin in društev vse premalo govora o našem listu.

Slov. čebelar bi moral biti viden odraz našega dela in uspehov, na drugi strani pa naj bi razgaljal naše napake in slabosti. Pohvali naj, kar je dobrega, graja naj, kar je slabega, saj bodo ravno to dragocene vzpodbude za naše nadaljnje delo bodisi na organizacijskem bodisi na strokovnem področju. List posreduje mlajši generaciji tradicije naših prvoborcev za napredek čebelarstva in obnavljanje probleme današnjega časa. Zato naj mu bo vselej in povsod posvečena pozornost, ki mu gre.

Kakor je pri nas že od nekdaj navada, se po zaključku zborovanja nismo takoj razšli, temveč smo se najprej slikali, nato pa ostali skupaj vse dotlej, dokler ni tov. Rojcek odšel na vlak. Novi predsednik pa z ožjim odborom že snuje in sklepa, kako bi čebelarji priredili kako predpustno zabavo. V mislih ima nekakšen »krofov bal«. Sicer pa o tem drugič.

Z.

LEPO JE BILO NA OBCNEM ZBORU ČEBELARSKE DRUŽINE V KOZJEM

Bilo je 2. decembra 1962. Zlato jutranje sonce se je poigravalo ob ledenih kristalih na vrhovih zasneženega Bohorja. Odsev lesketajočih se žarkov je prodiral tudi v kozjansko dolino, kjer so po poledeneli cesti hiteli člani čebelarske družine Kozje na svoj redni letni občni zbor.

Kljub naporni poti je bila udeležba polnoštevna. Predsednik Spec je pozdravil delegata čebelarskega društva Celje, tov. Ferleža, in vse navzoče, nato pa prikazal v svojem poročilu opravljene naloge upravnega odbora. V letu 1962 je imela družina petindvajset članov, od teh šestnajst naročnikov Slovenskega čebelarja. Odbor je priredil strokovno predavanje, s katerim so bili čebelarji zelo zadovoljni. Družina je posredovala pri zamenjavi voska za satnice in nabavi čebelarskih potrebščin. Članom je bil na uporabo družinski topilnik za vosek. Društvo Celje je organiziralo dva izleta, katerih se je udeležilo tudi naših šest članov. Število čebeljih družin so povečali letos naši člani za petinpetdeset, nečlani pa za dvanajst. Medena letina je bila malo boljša od lanske; točili smo večinoma po enkrat. V niže ležečih krajih je slana občutno prizadela ribezove nasade in s

tem tudi čebeljo pašo. Kmetijska zadruga Kozje je uvidela, koliko koristijo čebele z oprasovanjem rastlin kmetijstvu in je razdelila med čebelarje nagrade v višini 92.000 din. da bi še bolj povečali število čebeljih družin. Člani so se ji za to naklonjenost toplo zahvalili in obljubili, da bodo postavili panje s čebelami, kadar bo treba, v vse tiste ribezove nasade, ki so preveč oddaljeni od stalnih čebelnjakov. Dosedanji naročniki so ostali zvesti Slov. čebelarju, treba pa bo pridobiti še nove, saj je izobrazba, ki jo nudi naše strokovno glasilo, vsakomur potrebna, če hoče uspešno čebelariti.

Sledilo je poročilo blagajnika Kramerja. Blagajna je skromna, kakor je skromno življenje v kozjanski dolinici. Nekaj zlate rezerve je pa le vedno.

Pri razpravi o obeh poročilih je tov. Ferlež opisal delo čebelarskega društva Celje v tem letu in se pohvalno izrazil tudi o delovanju naše družine. Navdušen je bil nad polno udeležbo članov na občnem zboru in nad tesno povezavo odbora s kmetijsko zadrugo.

Ker je Kozje oddaljeno in nima dobrih prometnih zvez, je tov. Perc predlagal, naj bi društvo Celje, ko bi organiziralo kak čebelarski izlet, poskrbelo tudi za prevoz s Kozjanskega, da bi se lahko izleta udeležilo čimveč čebelarjev.

Po razrešnici je bil na predlog tov. Perca soglasno izvoljen zopet stari odbor. Na željo vseh je tov. Anton Spec znova prevzel mesto predsednika, tov. Franček Kramer pa mu je bil poleg blagajnika dodan kot pomočnik. Oba sta agilna vodja naše organizacije. Delegata za občni zbor društva sta Franc Kramer in Martin Smalčič.

Za prihodnje leto si je družina začrtala obsežen program dela. Z zanimanjem smo nato sledili predavanju tovariša Ferleža o izmenjavi in označevanju matic ter o uporabi gradilnih satnikov. Po predavanju je izplačal blagajnik čebelarjem denarne nagrade, ki jih je podelila kmetijska zadruga za roje, in pobral članarino.

Za dobro voljo je poskrbel tov. Kramer z vinsko kapljico iz Zeč in okusnim prigrizkom. Ob zakuski in prijetnem razgovoru je čas prehitro potekel. Tov. predsednik se je še enkrat zahvalil predavatelju za njegov trud in zaželel vsem čebelarjem širom po Sloveniji bogato medeno leto.

Prijazen sončni dan je bil, ko smo imeli zborovanje. Prav tako sončno pa je bilo razpoloženje naših članov, ko so se vračali domov. Saj je bilo na zborovanju zares lepo.

IZ SOSTANJA

Občni zbor čebelarskega društva Šoštanj, ki ima 51 rednih in 19 podpornih, skupaj 50 članov, je bil dne 15. januarja 1963. Kljub slabemu in neprimernemu vremenu za zborovanje se ga je udeležila skoraj polovica vseh članov.

Po pozdravnih besedah predsednika tov. Alojza Zapuška, smo prešli k dnevnemu redu zborovanja. Iz poročila o delu odbora je bilo razvidno, da društvo dobro dela, čeprav je številčno majhno. Medu v preteklem letu ni bilo toliko, kot smo ga pričakovali, čeprav so pašne razmere pri nas zelo ugodne. Priredili smo

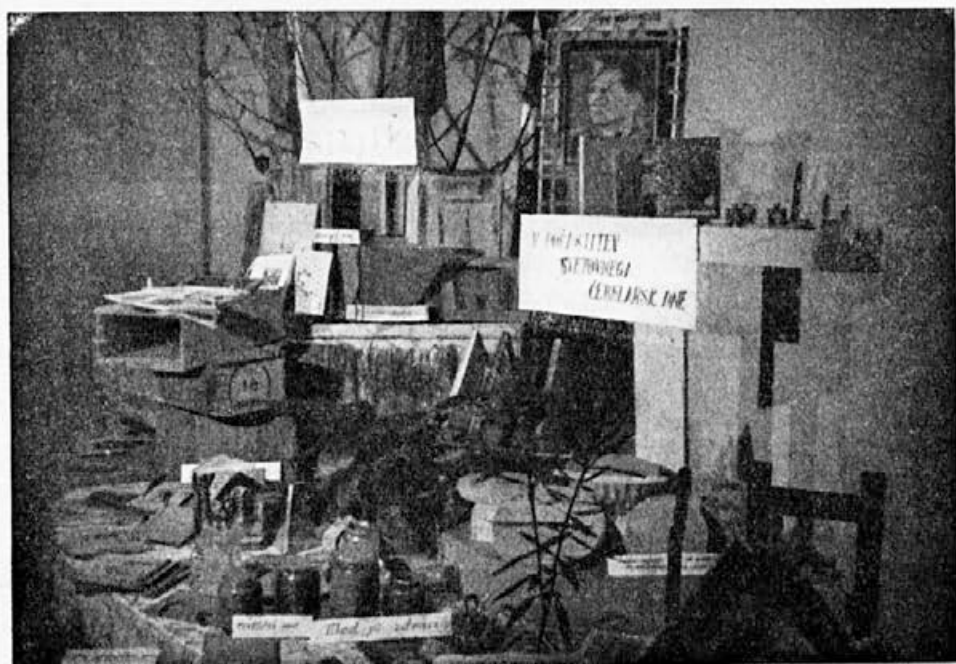
predavanje o vzreji matic, ki ga je imel prof. Edi Senegačnik iz Ljubljane.

Po poročilih je bil izvoljen novi odbor, ki je ostal skoraj isti kot prejšnja leta: predsednik Alojz Zapušek, tajnik Rudi Lesjak in blagajnik Vinko Koren.

Nekaj najpomembnejših smernic za bodoče delo: nabavili bomo opazovalni panj in ga postavili na vrtu osnovne šole v Ravnah, preizkusili pa bomo tudi ameriške panje. Organizirali bomo poučni izlet k čebelarju Kirarju v Maribor in pripravili strokovno predavanje. V čebelarске vrste bomo vključili nove člane, ki čebelarijo po posameznih vaseh na našem področju in še niso organizirani.

Po zaključku se je razvil prijeten razgovor, ki ni bil nič manj zanimiv kot zborovanje samo. Čebelarji so se pozno razšli v upanju, da bo letošnje leto vse bolj uspešno.

Franci Hudomal



Tudi čebelarско društvo Videm-Krško je v počastitev mednarodnega čebelarskega dneva uredilo lepo razstavo čebelarških predmetov in zanimivosti v izloženem oknu novega trgovskega podjetja v Krškem. Marsikdo od mimoidočih se je dalje časa zadrževal pred izložbo ter pozorno ogledoval razstavljene panje in orodje, čebelarске knjige in časopise, razne vrste medu in voska

POROČILO ZA FEBRUAR

Prva in zadnja dekada februarja sta bili spet zelo hladni, druga pa nekoliko toplejša, a ne toliko, da bi se naše čebele dobro spreletele in otrebile. Razen na Primorskem so srednje mesečne temperature povsod negativne. Najnižjo dnevno temperaturo je zabeležila opazovalnica Lovrenc na Poh. (-23°C , 2. februarja), najvišjo Škofije-Koper ($+11^{\circ}\text{C}$, 20. februarja), v notranjosti Slovenije pa Svibnik-Črnomelj ($+7^{\circ}\text{C}$, 20. februarja). Bilo je precej snežnih padavin in z izjemo na Primorskem je sneg ves mesec pokrival zemljo. Ponekod so čebele delno izletavale, čeprav je kazal termometer v senci komaj 3°C do 6°C . Čebelarji že opažajo znake griže (pone-snažene brade, žrela in celo satje). Mrtvic pod sati je veliko. Nekaterim je padlo že precej družin, drugi pa dotlej še nimajo posebnih izgub. To zimo so močno prišli do izraza faktorji, ki dobro vplivajo na prezimovanje čebel: primerna zimska zaloga, moč družine, lokacija čebelnjaka itd. Poraba hrane ni velika.

Prosenjakovci-M. Sobota: Začetniki so izgubili že mnogo družin. V panjih s toplo stavbo se čebele ne morejo pomikati za hrano in padajo. Že razsaja griža.

Škofije-Koper: Vsak mesec so imele čebele nekaj izletnih dni. V vseh panjih je veliko mrtvic, sicer pa so družine zdrave. V zelo slabem stanju so malomarno zazimljene družine.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplotina °C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	— 20	— 20	— 30	— 80	— 3,8	1	1	28	75
Dražgoše—Šk. Loka . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Žerovnica—Postojna . .	— 30	— 40	— 75	— 145	—	—	—	28	91
Rogatec	— 10	— 20	— 10	— 40	— 4,8	1	—	28	62
Lovrenc na Pohorju . .	— 30	— 30	— 45	— 105	— 4,4	—	—	28	72
Selnica ob Dravi	— 36	— 38	— 40	— 114	— 3,4	—	—	28	52
Lovrenc na Drav. polju .	— 35	— 50	— 30	— 115	— 4,9	—	—	28	68
Cezanjevci—Ljutomer .	— 20	— 40	— 30	— 90	— 4,2	2	1	28	47
Bučkovci—Videm	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ob Ščavnici	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prosenjakovci—M. Sobota	— 20	— 50	— 70	— 140	— 4,2	—	—	28	69
M. Polana—Lendava . .	— 30	— 35	— 30	— 95	— 4,4	1	—	28	67
Svibnik—Črnomelj . . .	—	—	—	—	— 3,5	—	—	28	33
Iška vas	—	— 40	— 30	— 70	—	2	3	28	28
Škofije pri Kopru	—	—	—	—	+ 1,6	8	—	12	77
Pušča—Bistra	— 30	— 40	— 30	— 100	— 2,9	—	—	28	59
Povpreček	—	—	—	— 90,3	—	—	—	—	—

BLIŽA SE ČAS ŠKROPLJENJA

Nepravilno škropljenje sadnega drevja in drugih kulturnih rastlin povzroča čebelarstvu veliko škodo. Čebele, ki pridejo pri nabiranju cvetnega prahu in medicinske v dotik s raznimi strupi, popadajo največkrat že izven panja. V družinah je čedalje manj čebel, matica pa v kratkem času ne more nadomestiti teh izgub s še tako marljivim zaleganjem. Družine polagoma slabe in lahko celo preminejo. Čebelarji naj opozore kmetijske zadruge in zasebne sadjarje na Odredbo o varstvu čebel pri škropljenju rastlin in sadnega drevja, ki jo je izdal državni sekretar za gospodarstvo in je izšla leta 1954 v 26. št. Urad. lista LRS. Ta določa, da je med cvetenjem prepovedano škropiti in zapraševati sadno drevje ali druge rastline z arzenovimi fosfati in podobnimi škropivi, ki so čebelam škodljivi. Čas cvetenja računamo od odpiranja prvih cvetov do njih uvenitve. Kadar cvete oljna repica, detelja ali ajda, je prepovedano škropiti katerekoli rastline v bližini teh kultur. O škropljenju morajo biti lastniki čebel na pasiščih, ki so oddaljena do 5 km od kraja nameravanega škropljenja, obveščeni 5 dni prej. Za kršilce teh predpisov je predvidena kazen do 10.000 din. Nadaljnje obrambne ukrepe določata tudi člen 40 Zakona o varstvu rastlin in člen 9 Zakona o varstvu živali.

Sklicujoč se na te predpise naj naprosijo čebelarji kmetijske zadruge:

1. da škrope sadno drevje, preden ozeleni;

2. da škrope sistematično, da ne preskakujejo sadovnjakov in se ne vračajo k izpuščenim po daljšem odmoru, kajti čebelarji ne morejo imeti čebel zaprtih več dni,

3. da nekaj dni pred škropljenjem obveste čebelarje, kateri dan in kje bodo škropili, kakor tudi o vseh spremembah škropljenja,

4. da ne škrope cvetja (trobentice, krukuse, zvončke) pod drevjem.

5. da zakopljejo preostalo škropivo v zemljo in uničijo embalažo, da ne zadržujejo s pomivanjem uporabljene posode vode, v kateri so ribe in ki jo pijejo čebele ali druge živali,

6. da izdelajo in objavijo natančen razpored škropljenja, da tega kasneje ne spreminjajo in dajo delavcem primerna navodila, kako morajo pri tem ravnati.

Čebelarjem pa svetujemo, da imajo čebele med škropljenjem zaprte. Med zaporo naj poskrbe, da bodo dobivale dovolj zraka in vode. Če traja škropljenje dalje časa, naj odpeljejo panje v kak drug kraj, ki je od prejšnjega oddaljen vsaj 10 km.

OPOZORILO ČEBELARJEM

Čebelarji, ki nameravajo pripeljati čebele na akacijevo pašo na Goriško, naj do 15. aprila sporoče našemu društvu, kdaj in koliko panjev bodo pripeljali, kajti le tako nam bo mogoče panje pravilno razporediti in smiselno izkoristiti akacijevo pašo. Društvo poudarja, da je vedno pripravljeno sodelovati s čebelarskimi organizacijami in posameznimi čebelarji pri prevozi čebel na naša pasišča ter jim tako pomagati, da bodo pridelali čim več medu. Opozarjamo pa, da je pri nas poleg domačih čebel že veliko število panjev »Agromela«, toda kljub temu bomo našli primerna stojišča tudi za druge. — Upravni odbor Čebelarškega društva Gorica.

SEME

facelije in bele medene detelje (Mellilotus alba), lanskoletni pridelek (1962) odlične kaljivosti nudi po zelo ugodni ceni: prvo po 600 din, drugo po 300 din za kg Pčelarska stanica Prilep.

KUPIM

10 do 20 naseljenih AŽ-panjev na 9 ali 10 satov. Ponudbe na naslov. — Ivan Barič, Ljubljana, Einspillerjeva 4/IV.

KUPIM

15 do 25 praznih in dobro ohranjenih AŽ-panjev na 9, 10 ali 11 satov. — Polde Vehovar, Ljubljana-Rudnik, stolpnica.

PRODAM

zaradi starosti 10 močno zasadenih AŽ-panjev. Hrane imajo družine še do 1. maja t.l. — Simon Hudovernik, Poljšica pri Gorjah, pošta Zgornje Gorje.

PRODAM

stare letnike Slovenskega čebelarja 1905 do 1956. — Ignac Omahen, Ljubljana, Rožna dolina XVII/23.